

EMBROSSATS AMB LES TAC

La màgia de les lletres i els objectes

A l'Escola Thau Sant Cugat l'adquisició de les **competències digitals** que han d'assolir els alumnes al llarg de l'etapa d'Educació Primària s'aborda a través de la creació de projectes. Entenem que conèixer i utilitzar diferents programes, fer servir aplicacions per tauletes, realitzar cerques a Internet o crear nous coneixements, només té sentit si es fa al voltant d'un tema central. Són el projecte i les tasques a realitzar els que determinen el tipus de dispositius, programes o materials tecnològics que cal fer servir.

Les TAC (Tecnologies de l'Aprenentatge i el Coneixement) permeten fer un treball globalitzador i relacionat amb altres àrees, alhora que amplifiquen i redimensionen l'aprenentatge amb una mirada multimèdia. En aquest cas l'art, la poesia i el llenguatge es donen la mà per fer una aproximació a la vida i a l'obra del poeta Joan Brossa.

Per què Brossa?

És un dels artistes més prolífics del segle XX, amb una obra extensa, variada i amb un munt de registres possibles. L'acostament a la seva poesia provoca un estímul a la creativitat i a la imaginació. Destacaríem tres qualitats que la fan molt atractiva i vigent: és divertida, sorprenent i sobretot fa reflexionar i pensar.

Ara bé, sempre cal tenir en compte la dificultat, complexitat i riquesa que significa abordar o aproximar-se en aquest poeta.

La vessant que s'ha triat per treballar amb els alumnes de segon d'Educació Primària és aquella que està vinculada amb la paraula. Per tant, el treball s'ha plantejat com un joc i ha permès que els alumnes visquin l'activitat de manera creativa i participativa.

Amb la seva obra, Brossa planteja preguntes i l'observador ha de participar en l'obra, tot interpretant-la i imaginant-ne sentits. *"El poema no queda complert si el lector o espectador no realitza la seva part, completant el significat"*. Aquest aspecte és el que ens interessava desenvolupar amb els alumnes de cicle inicial, tot utilitzant les tecnologies per desenvolupar el pensament i l'expressió i, sobretot, per estimular l'enginy i la capacitat creadora. L'artista ens convida a mirar, a pensar i a participar en la seva obra.

Una de les primeres tasques a fer a l'hora de desenvolupar el projecte va ser acotar i seleccionar quins aspectes de l'obra volíem abordar en funció del temps de què es disposava per realitzar el projecte brossià.

Els reptes que ens marcaren van ser jugar amb les lletres (vocals i consonants) i crear llistes de paraules. I d'altra banda descobrir el concepte de poema visual tot imaginant associacions i relacions entre els objectes quotidians, amb l'objectiu d'expressar i comunicar idees o pensaments.

Què farem avui, pregunten els nens i nenes quan arriben a l'Aula TAC?

Vam començar llegint *El llapis màgic de Joan Brossa*, publicat per la Galera. Una petita història molt ben il·lustrada que ens va permetre acostar-nos a aquell nen inquiet i curiós que es deia Joan. També ens va descobrir com era aquella Barcelona de fa 100 anys i aquell artista polifacètic a qui interessaven totes les arts: l'escriptura, especialment la poesia, la música, la màgia, el teatre i el cinema.

Al final del llibre hi ha un seguit de propostes per a valorar si els alumnes han seguit i entès la història.

Primer repte: Fem el nostre abecedari brossià?

La primera activitat que vam iniciar fou jugar amb **la capsa de les lletres**. Cada nen havia de triar una lletra, vocal o consonant, i transformar-la creativament. Ràpidament cada nen va buscar-ne una, i amb el programa de dibuix Paint, van aconseguir una petita obra d'art.

Entre les tres classes de 2n Educació Primària vàrem construir un **abecedari brossià**. Aquesta activitat va comportar jugar i pensar paraules que comencen o contenen una determinada lletra (arbre, dofí, hipopòtam, zebra, ball, flor, sopa).

El món màgic del poeta ens va permetre trencar estereotips sobre allò que està ben o mal realitzat. El fet que la lletra A, un cop girada, es pugui convertir en un cap de bou va ser un estímul per deixar lliure la imaginació i crear lletres ben originals. Els nens d'aquesta edat, encara conserven l'espontaneïtat a l'hora de dibuixar i això fa que els seus dibuixos siguin molt creatius.

Aquests nens estan consolidant la lecto-escriptura i estan adquirint molt vocabulari que els ajudarà a expressar-se millor i amb més seguretat. El reguitzell de paraules que van sorgir va ser extraordinari. Les lletres com a símbols ens permeten imaginar, crear i expressar. Les lletres com a element de joc fomenten la creativitat i la comunicació, mentre que la força del llenguatge manifesta el seu simbolisme.

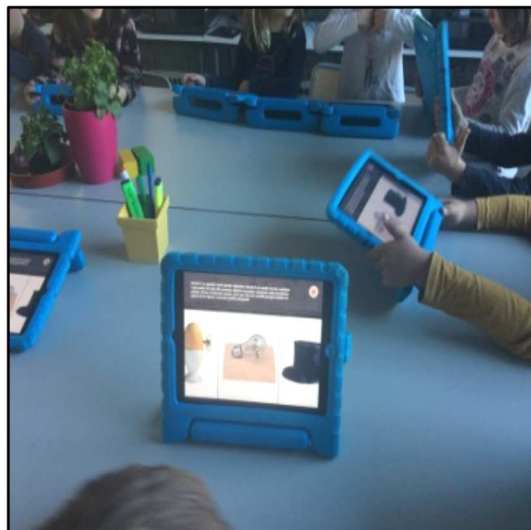
Un poema, molts significats!

El següent repte era endinsar-nos en la **poesia visual**, jugar amb els objectes i buscar diferents sentits. En aquesta ocasió va ser a través de l'**aplicació Joan Brossa** per a tauletes, creada per la Fundació Brossa. Cal dir que l'aplicació és magnífica i desperta molta curiositat. En aquest sentit la música, el grafisme i l'enginy fan que els nens busquin, cerquin i aprenguin.

Els poemes visuals són una magnífica oportunitat per expressar el que cadascú veu, creu i interpreta. D'aquesta manera s'accepten les diferents opinions com un enriquiment, ja que per a cada poema hi ha més d'una resposta o interpretació.

El fet de descobrir i comentar poemes com els que mostren la màquina d'escriure amb serpentes, les ulleres damunt una cinta de pel·lícula, la bombeta de la llum amb una paraula, l'escala de fusta amb les notes musicals, un camí en forma de essa i molts d'altres poemes va permetre capbussar-se més i més en el món brossià. És molt interessant com els nens entren en aquest món màgic i ple de simbolisme. També es detecten aquells nens o nenes que de forma natural tenen aquesta intuïció.

Comentar conjuntament els poemes ens va oferir l'oportunitat d'adquirir coneixements nous sobre objectes antics que ja no són en el nostre imaginari quotidià. Alguns nens feien referència a la màquina d'escriure com un objecte del passat, que tenien a casa dels avis. En el poema

visual en què trobem unes ulleres damunt una cinta de pel·lícula apareixen objectes desapareguts i devorats per la tecnologia digital. Aquests poemes ens remetien al passat i al mateix temps manifestaven una força i originalitat que ens abocaven a la sorpresa.

En aquest moment del projecte **EMBROSSATS AMB LES TAC**, cada alumne va fer la seva interpretació. Va ser divertit escoltar els comentaris espontanis dels nens sobre allò que els suggeria un determinat poema visual, i també va ser-hi molt enriquidor descobrir els seus diferents punts de vista.

Brossa defensa que no es pot imposar una única significació del poema, ja que des de la diversitat d'interpretacions es pot construir millor el significat obert del poema.

M'agradaria comentar que en aquest punt els poemes visuals **d'Àlex Montfort** van ser de gran ajuda. Des de la seva pàgina <http://poesiavisual-alexmonfort.blogspot.com.es/> vam descobrir un artista que fa servir objectes quotidians com una peixera, unes agulles d'estendre, una paret escrostonada o una copa de vi per aconseguir un efecte sorpresa, sempre poètic i màgic.

També vàrem veure el vídeo **Poesia Visual Culinària** del poeta **David Ymbernon** <http://www.meeatings23.com/articulos/inauguracion-david-ymbernon-2/>, on la sorpresa d'allò inesperat i les diferents associacions entre els aliments són possibles.

Tot aquest treball previ, comentat, compartit i amb un caràcter crític va propiciar que els alumnes entenguessin la propera activitat: crear poemes visuals amb objectes quotidians.

Aquests dos poetes fan una interpretació actualitzada del concepte poètic brossià, provocant una inquietant i inesperada sorpresa per al pensament.

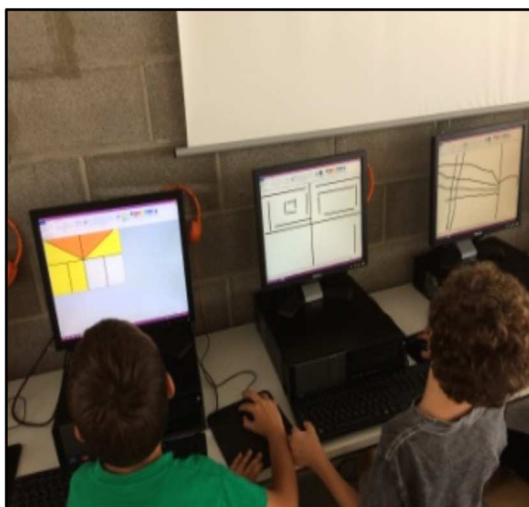
Segon repte: *Inventem poemes visuals?*

El següent repte era intentar trobar dos objectes, aparentment llunyans¹, per crear **un nou poema visual**. L'interès està en descobrir les connexions que existeixen entre els objectes quotidians per convertir-los en poemes visuals.

Durant dues sessions els nens van pensar, dibuixar i crear poemes per parelles. El fet de veure com aquells trobaven relacions imaginatives entre objectes va generar unes classes creatives i suggeridores, on tothom opinava i es compartien les creacions.

Finalment, un cop feta la selecció dels poemes visuals, calia dibuixar-los amb el Paint. Les eines digitals afavoreixen la creativitat i fan que els resultats siguin més regits.

Novament el treball va ser compartit, ja que cada alumne triava el poema que volia dibuixar. En alguns poemes visuals, van decidir de buscar lletres, imatges a Google per enriquir el poema dibuixat.

Poemes com “Caramels de branca”, “Temps”, “Persona teclat”, “Foc” o “Llapis” són una mostra de la capacitat d’abstracció conceptual que han estat capaços de desenvolupar aquests nens i nenes de 7 anys.

Conclusions: *Visiteu la nostra exposició!*

Estem segurs que si Joan Brossa hagués viscut en l'era digital hauria aprofitat tots els recursos multimèdia, ja que va ser un poeta que va ser avançat a la seva època i que de fet va crear poemes cibernètics a partir de la disposició aleatòria de tot un seguit de paraules.

La excel·lent creativitat i màgia de Joan Brossa es tradueix en aquell somriure murri que jo he vist en la cara dels meus alumnes en veure i acceptar que les coses poden ser d'una altra manera.

Us deixem alguns dels **poemes visuals** creats pels nens i nenes de 2n Primària de l'Escola Thau Sant Cugat.

EMBROSSATS AMB LES TAC ha fomentat la creativitat i la imaginació, i al mateix temps, ha estimulat el sentit crític i la capacitat d'opinar. També ha desvetllat de manera especial els somriures i l'enginy. Creiem que aquest és el millor record i agraïment que podem fer al poeta!

Pepa Jiménez

Escola Thau Sant Cugat

<http://www.pepajimenez.wordpress.com>

¡Vull expressar de manera especial el meu agraïment a la poeta Laia Noguera i a l'artista Romà Panadès pels seus consells.
Recomanem l'exposició <http://www.macba.cat/ca/expo-poesia-brossa> i el magnífic llibre *Aprendre amb Joan Brossa. Glòria Bordons (coordinadora) Edicions Universitat de Barcelona i Fundació Joan Brossa. Any 2003.*